

Vores natursyn skal moderniseres

Hvordan skal vi kunne skabe de bedste rammer for den vilde natur, når vi ikke ved, hvordan den ser ud?

Den konventionelle fodermark er ekstremt naturfattig

=

...og skal ses som en grå parkeringskælder

"Fodermarker kan sammenlignes med parkeringskældre"

Hvad er natur for dig?

Der er forskel på vild natur med høj biodiversitet og de ensartede, konventionelle fodermarker eller produktionsskove med ekstremt lav biodiversitet.

Spørgsmål

- Hvordan ser den danske vilde natur ud for dig?
- Hvordan kan det være, at nogen kan opleve en konventionel kornmark og en lysegrøn bøgeskov som natur?

Bøgeskov / plantageskov
Foto: Martin Keller

Ellesump
Foto: Martin Keller

Konventionel fodermark
Foto: jhaug

Naturskov i Polen
Foto: Martin Keller

Dyrehave
Foto: Martin Keller

Hvornår opstod vores natursyn?

Vores nuværende natursyn kan føres tilbage til Guldalderen, hvor overklassen begyndte at bruge naturen til rekreative formål.

Dengang var skovene lukket af til jagt omkring godserne, og bønderne arbejdede i døgndrift på marker og i stalde og havde derfor hverken tid eller tilladelse til at bruge naturen til andet end arbejde.

Guldalderens natursyn er en del af vores fælles DNA, når vi taler om vores natursyn: Grønne bøgeskove og konventionelle gule marker er dét, vi opfatter som værende natur.

"Det romantiske landskab"

P. C. Skovgaards maleri Bøgeskov i maj fra 1857

C.W. Eckersberg, Landskab i Stente, Møn, 1810

Den vilde natur bliver fremmed for os

Senere bliver de fleste naturområder åbnet for offentligheden. Sammen med stigningen i velstanden og retten til fritid får alle overskud og lov til at nyde naturen.

Dog begynder bønderne at erobre og tæmme naturen og omlægge den til effektiv landbrugsland med rigide monokulturer.

Den vilde natur bliver derfor langsomt mere og mere fremmed for os.

Mange af os oplever marker og bøgeskove som natur og har meget lidt kendskab til natur med høj biodiversitet.

Selv i vores nationalsang nævnes de danske bøgeskove: “Der er et yndigt land, det står med brede bøge”

Vores natursyn skal nuanceres

Vores kollektive forståelse af natur med meget ringe biodiversitet skal udvides. Vi skal anerkende værdien af en naturtype med høj biodiversitet.

For hvordan skal vi kunne redde noget, som vi ikke ved, hvordan ser ud?

Vi skal forstå, hvordan vild natur ser ud, så vi kan skabe de bedste rammer for, at naturen igen kan genskabe sig selv.

Vand i skovbunden er godt for naturen
Foto: Martin Keller

Et bud på biodiversitet

Biodiversitet er et begreb, der beskriver et naturområde, hvor der lever og vokser en særlig høj mangfoldighed af arter, f.eks. forskellige dyr, planter, svampe og mikroorganismer.

Biodiversitet er betegnelsen for mangfoldigheden af økosystemer. Et økosystem er et afgrænset område på land eller i vand, hvor levende organismer lever i samspil med hinanden.

"Hvad er biodiversitet?"

Sommerfugle, vilde bier og andre flyvende insekter er hårdt pressede, fordi de mangler levesteder i vores natur.

Foto: Martin Keller

Ellesump
Foto: Martin Keller

Hvordan ser biodiversitet ud?

Vild natur er rodet, lugtende og rådden, men kan også være velduftende af f.eks. blomstrende urter, træer og duft af jord. Den vilde natur kan inden for samme synsfelt både bestå af næringsfattige blomsterenge og samtidig indeholde vildtvoksende skov.

Vild natur har et kaotisk udtryk, hvis vi sammenligner det med en plantageskov, hvor træerne står lige ret op og ned.

Den vilde natur lever og vokser på naturens egne præmisser. Den er ikke lavet for vores skyld, men vi kan observere og glæde os over at sanse de mange forskellige dyr og planter, der lever i den vilde natur. Den vilde natur er ofte svær tilgængelig for os mennesker.

"Væltede, døde træer og vand i skovbunden er godt for biodiversiteten"

Hvordan ser naturskov ud?

- ✓ Tætte mørke krat
- ✓ Kvasbunker og væltede træer
- ✓ Store åbne lysbrønde med vandhuller
- ✓ Våd skovbund, man synker ned i
- ✓ Store græssere i naturen
- ✓ Lugtende og rådden
- ✓ Myg og torne, der stikker
- ✓ Mange forskellige blomster i næringsfattige områder

Naturskov med gamle og udgåede veterantræer, hvor hulrugende fugle har reder, og insekter lever i det rådrende træ.

Foto: Martin Keller

Hvordan ser en lysåben mose ud?

- ✓ Ofte mørk, brunligt og stillestående vand
- ✓ Store græstuer, siv, dunhamre, dværgpil, birk og soldug
- ✓ Solpladser til krybdyr og padder
- ✓ Mange forskellige arter af vandlevende dyr
- ✓ Store græssere til at holde dele af vegetationen nede og skabe varierede forhold til f.eks. padder

"Våd skovbund er altafgørende for at skabe ny naturskov"

Hvordan ser et næringsfattigt overdrev ud?

- ✓ Ofte sydvendt solbeskinnet skråning
- ✓ Jordbunden er kalkholdig, sandet og gruset
- ✓ Et- eller flerårige hjemmehørende, blomstrende urter
- ✓ Blomstrende urter giver nærende nektar til alle flyvende insekter

"Skråninger giver nektar til sommerfugle og bier"

Hvordan ser en strandeng ud?

- ✓ Mange små lavvandede indsøer
- ✓ Saltvand, brakvand og ferskvand i samme område
- ✓ Forskellige blomstrende urter, der tåler højt saltindhold
- ✓ Bunden er stenet, mudret, sandet og gruset

Næringsfattigt overdrev: Et af de mest sjældne naturområder i Danmark

På næringsfattige overdrev lever en stor bestand af summende bier, flyvende sommerfugle og syngende lærker. Næringsfattige overdrev ser ikke ud af meget, men er afgørende for vores danske bestand af sommerfugle og bier, der bl.a. får deres nektar fra de forskellige blomster.

Årsagen til, at næringsfattige overdrev er så sjældne, er, at arealer med fodermarker har overtaget pladsen fra disse sårbare naturområder. Pesticider, kvælstof og ekstra gødning på markerne inficerer de næringsfattige overdrev, så græsser og træer vokser hurtigt op og kvæler de nektargivende blomster, så der ikke er næring til de flyvende insekter. Hele 485 arter af planter, insekter og svampe, som er særligt eller udelukkende knyttet til overdrev, er truede.

Ved et næringsfattigt overdrev kan man sanse naturen fra insekterne summen og fuglenes sang, mens man på fodermarken kun kan høre vindens susen i det bølgende korn.

Store græssere i indhegnede naturområder

Store græssere, som f.eks. skovkvæg, vildheste og ungarske uldgrise, er nødvendige, når vi skal skabe nye biodiversitetsområder i Danmark.

Dyrene spiser de hurtigvoksende græsser og træer, der ellers ville skygge og kvæle for et- eller flerårige blomstrende urter.

De blomstrende urter er vigtige, da de giver nektar til de flyvende insekter.

Med de store græssere skabes et oprindeligt græsningsmiljø, som vi kender fra Danmarks urtid.

"Store græssere skaber biodiversitet"

Foto: Martin Sandager

Hvorfor er store græssere vigtige?

Grundet den øgede mængde af kvælstof/gødning vokser græsser hurtigere end normalt. Det høje græs knækker og lægger sig som et mørkt svampet lag på den jord, hvor urterne ellers skulle vokse op.

Uldgrisene spiser det døde græslag, som kaldes førne. Heste og køer roder op i jordbunden og skaber små vandhuller til sjældne planter, insekter og padder. Dyrenes store afføring skaber næring til et utal af insekter.

Dyrene skal på sigt også have lov til at dø i naturen, fordi de døde kadavere giver mad til rovfugle, ravne, ulve, ræve og et utal af insekter.

Denne naturlige cyklus hænger sammen med de uendelig mange andre cyklusser, der skaber biodiversitet.

"Store græssere og deres lort er godt for biodiversiteten"

Når noget dør, giver det plads til liv
Foto: Martin Keller

Forskel på natur til os og på natur for naturen selv

Den natur, vi bruger, og det natursyn, de fleste af os har, er ordnet og har åbne arealer. Måske er der et væltet træ, hvor vi kan spise vores madpakker. Den er tryk og overskuelig, og der er lys, luft og en åben himmel.

Men den vilde natur er til dyrene og planterne; ikke til os. Du kan ikke ride, spille golf eller gå med barnevogn i den, men vi kan observere og sanse den.

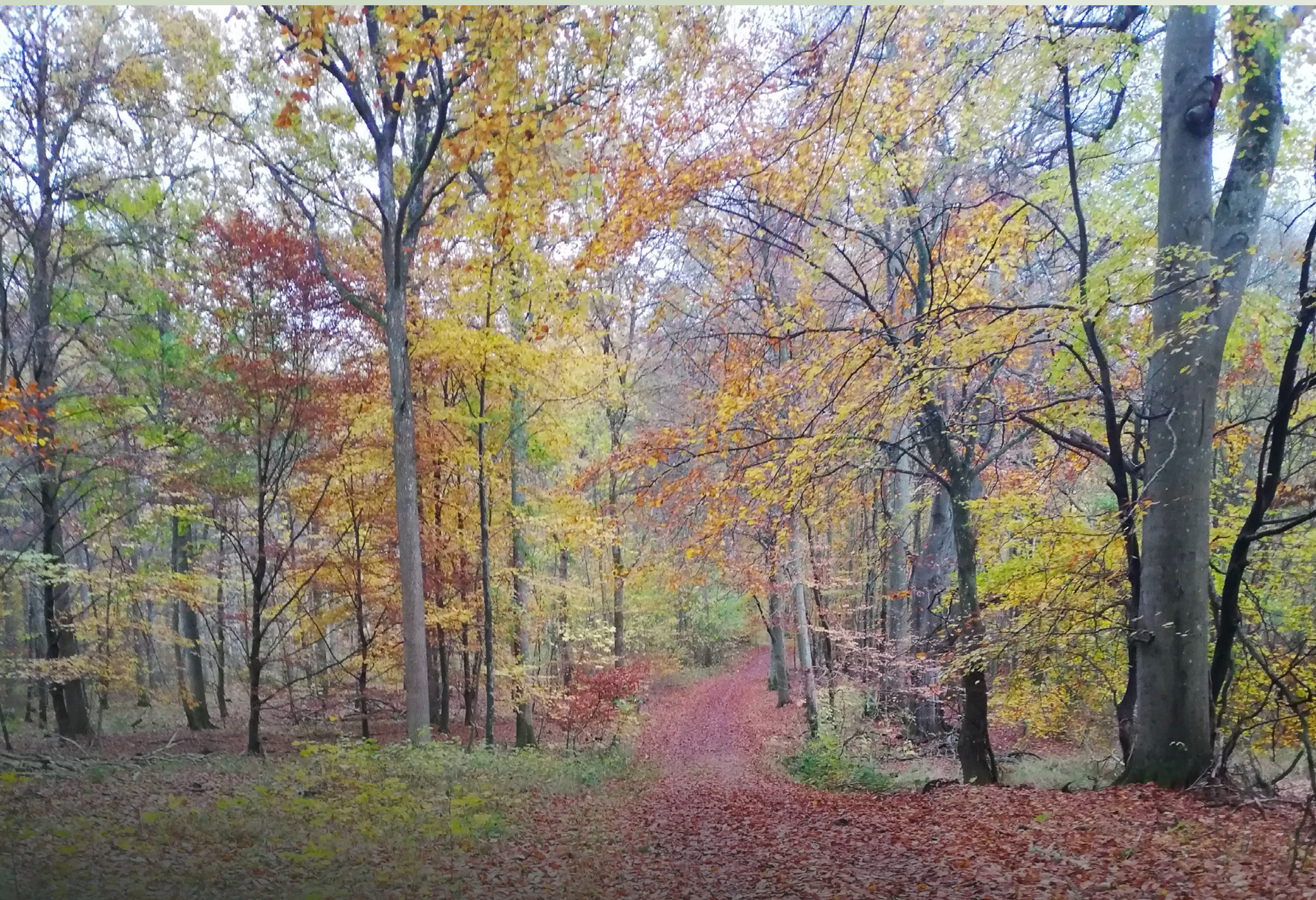

Foto: Martin Keller

Plantageskov versus vild natur

"Danmark er drænet og fyldt med monokultur - kedelig natur uden biodiversitet"

Plantageskov

Drænet tør skovbund med høje lige træer, der lukker af for solens stråler til underskoven. Biodiversiteten trives ikke her.

Foto: Martin Keller

Naturskov

Skoven er naturligt sammensat af forskellige træer og vækster i våd skovbund. Arterne lever og udvikler sig i den vilde natur, ikke i en plantageskov.

Foto: Martin Keller

Behov for langt mere biodiversitet i Danmark

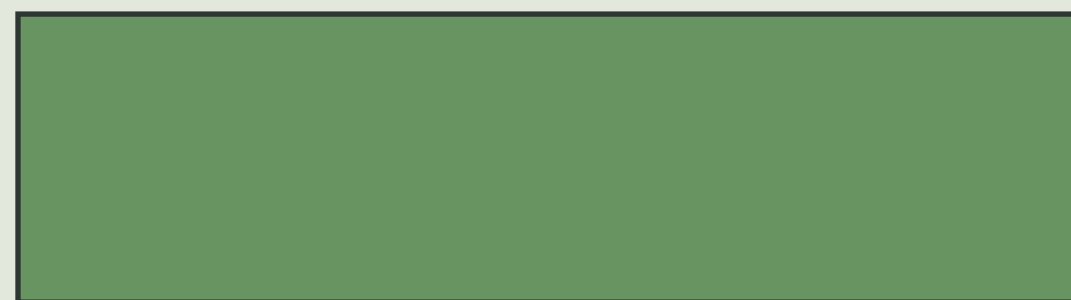
Danmarks areal består af ca. 43.000 km²

I Danmark har vi kun 2,3 % vild beskyttet natur

EU anbefaler, at den vilde, beskyttede natur i Danmark og i alle lande i EU bør være på 30% i 2030

Vild natur eller 'særlig gunstig-bevaringsværdig natur' med høj biodiversitet er i 2023 reduceret til omkring kun 2,3% af det samlede danske areal.

Så vi har travlt med at omdefinere vores natursyn, så vi forstår, hvad det er for en natur, vi skal give plads til.

Plantebaseret Videnscenter

STØTTET AF
Fonden for **økologisk landbrug**